Only A Regularly Sharpen Saw Can Cut
มีเพียงเลื่อยที่ลับคมอยู่เสมอเท่านั้น จึงจะใช้ตัดได้

น.อ.ธันยวัต ชูส่งแสง

เฮราคลิตัส นักปรัชญาชาวกรีก ได้กล่าวไว้ว่า “You cannot step into the same river twice” เพื่อเตือนใจว่าเวลาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผ่านไปแล้วไม่อาจย้อนคืน สิ่งใดทำแล้วคือทำแล้ว สิ่งใดไม่ได้ทำคือไม่ได้ทำ โลกของเรานั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดนิ่ง สภาพแวดล้อมการปฏิบัติการของกำลังรบก็เช่นเดียวกัน มันถูกความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงบริบทและปัจจัยของตัวแสดงต่างๆ ในสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติการทางทหารไปอย่างรวดเร็วกว่าที่เคย ความรู้ทางทหารที่สั่งสมและเรียนรู้กันมาหลายร้อยปี รวมถึงกลยุทธ์ที่เคยประสบความสำเร็จ อาจไม่สามารถนำมาใช้ได้ในสภาพแวดล้อมใหม่ **ผู้นำทางทหารยุคใหม่จึงต้องมีชุดความคิดที่ถูกต้อง เพื่อนำพาหน่วยไปสู่ปลายทางที่วาดหวัง**

“Only A Regularly Sharpen Saw Can Cut” มีเพียง **เลื่อยที่ลับคมอยู่เสมอเท่านั้นจึงจะใช้ตัดได้** และเลื่อยที่คม ใช่เพียงเลื่อยตัดกิ่งไม้เล็กๆ ขาด กระทั่งต้นไม้ใหญ่ทั้งต้น ก็อาจโค่นลงได้ด้วยเลื่อยเล็กๆ นั้น ประโยคสั้นๆ “Only A Regularly Sharpen Saw Can Cut” สะท้อนหลักคิดเชิงยุทธศาสตร์ที่ว่าศักยภาพและความพร้อมขององค์กรหรือกองกำลัง ไม่ใช่ผลจากการมีทรัพยากรหรือยุทโธปกรณ์มากที่สุด แต่เกิดจากการบำรุงรักษา พัฒนา และฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง อุปมาอุปไมยนี้จึงเหมาะสมยิ่ง สำหรับการวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของการเตรียมกำลังรบของประเทศขนาดเล็ก โดยเฉพาะประเทศที่ยึดมั่นในหลักการไม่รุกรานผู้อื่น (Non-aggression Principle) เช่นประเทศของเรา

ในยุคที่สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงโลกเต็มไปด้วยความเปราะบาง ซับซ้อน และยากคาดเดา การรักษาความพร้อมและขีดความสามารถของกองทัพจึงเป็นภารกิจที่ไม่อาจละเลย แม้ประเทศขนาดเล็กจะถูกจำกัดด้วยทรัพยากรและขีดความสามารถทางทหาร แต่การเตรียมพร้อมอย่างต่อเนื่องและชาญฉลาดคือหัวใจสำคัญที่จะทำให้ประเทศขนาดเล็กนี้สามารถรักษาอธิปไตยและความมั่นคงของตนเองได้อย่างยั่งยืน

การเตรียมกำลังรบของประเทศขนาดเล็กภายใต้หลักการไม่รุกราน

“เลื่อยที่ลับคมอยู่เสมอจึงจะใช้ตัดได้” ในบริบทของการเตรียมกำลังรบ หมายถึงการที่กองทัพหรือกำลังรบของประเทศขนาดเล็กต้องเน้นการฝึกฝน พัฒนา และปรับปรุงสมรรถนะอย่างสม่ำเสมอ แม้จะไม่มีแผนการรุกรานหรือใช้อำนาจในเชิงรุก แต่ความพร้อมดังกล่าวคือเครื่องมือสำคัญในการป้องปรามและสร้างความน่าเชื่อถือในสายตานานาประเทศ

หลักการไม่รุกรานเป็นรากฐานทางจริยธรรมและยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับประเทศขนาดเล็ก เป็นหลักการที่เน้นการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น อย่างไรก็ดี การยึดมั่นในหลักการดังกล่าวมิใช่การเพิกเฉยต่อภัยคุกคามหรือความไม่แน่นอน หากแต่เป็นการเตรียมพร้อมรับมือ กับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและคาดเดาได้ยาก ทั้งด้านเทคโนโลยี การเมืองระหว่างประเทศ ภัยคุกคามข้ามชาติ และความขัดแย้งในรูปแบบใหม่ ๆ สภาพแวดล้อมนี้ทำให้แม้แต่ประเทศขนาดใหญ่ยังต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศขนาดเล็ก การตระหนักรู้ถึงความเปราะบางจากการที่ประเทศมักมีทรัพยากรจำกัด และมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ถูกห้อมล้อมด้วยประเทศอื่นๆ หลายประเทศ มีเครื่องมือกำลังอำนาจของชาติทั้งในเชิงเศรษฐกิจ การทูต และการทหารไม่เข้มแข็ง และอาจตกเป็นเป้าหมายของการแทรกแซงหรือถูกกดดันจากประเทศใหญ่ได้โดยง่าย ประกอบกับกระทั่งเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น สงครามไฮบริด การก่อการร้ายไซเบอร์ การบิดเบือนทางข่าวสาร อาชญากรรมการหลอกลวงทางเศรษฐกิจ หรือวิกฤตการณ์ด้านสาธารณสุข ล้วนสามารถส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศขนาดเล็กได้อย่างรุนแรงและยากพลิกฟื้นในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น การรับมือกับความซับซ้อนเหล่านี้ คือสิ่งจำเป็นที่ประเทศขนาดเล็กไม่อาจมองข้ามและเพิกเฉย

การเตรียมกำลังรบที่ “ลับคมอย่างสม่ำเสมอ” จึงไม่ใช่เพียงการฝึกทหาร หรือบำรุงรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์เท่านั้น แต่รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ภัยคุกคาม และประสานงานกับพันธมิตรในระดับภูมิภาคและนานาชาติ

จะเป็นประเทศเล็กหรือประเทศใหญ่ จะกระหายอำนาจหรือรักสันติภาพ การเตรียมพร้อมสำหรับการสงครามก็เป็นเรื่องที่ทุกรัฐล้วนไม่อาจหลีกเลี่ยง **คาร์ล ฟอน คลอสวิทซ์ (Carl von Clausewitz)** นักทฤษฎีสงครามชาวปรัสเซีย กล่าวว่า “War is merely the continuation of policy by other means” (สงครามคือการสานต่อของนโยบายด้วยวิธีการอื่น) คลอสวิทซ์เน้นว่า การเตรียมกำลังรบเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่จำเป็นของรัฐ **การ**

เตรียมกำลังของชาติให้พร้อมรบที่เป็นที่ประจักษ์และต่อเนื่อง ช่วยให้รัฐขนาดเล็กสามารถใช้กำลังทหารในภาวะปกติเป็นเครื่องมือป้องปรามทางยุทธศาสตร์ โดยไม่ต้องพึ่งพาแนวทางการเป็นฝ่ายชิงรุกรานก่อน

รูปภาพ ๑ Wach, K. W. (ca. 1850). Portrait of Carl von Clausewitz [Painting]. PICRYL. https://picryl.com/media/

ขณะที่พิชัยสงคราม **ซุนวู (Sun Tzu)** ซึ่งโดดเด่นด้านศาสตร์การยุทธแห่งยุคจีนโบราณ ที่มาของถ้อยคำอมตะที่ว่า “The supreme art of war is to subdue the enemy without fighting” ศิลปะสูงสุดแห่งการสงครามคือการชนะโดยไม่ต้องรบ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการไม่รุกราน และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเตรียมกำลังรบให้พร้อมเสมอตั้งแต่แรก ป้องปรามการก่อรูปทางความคิดที่จะรุกรานของศัตรูไม่ให้เกิดขึ้นเสียตั้งแต่ต้นทาง

รูปภาพ ๒ Günther, C. (ca. ๑๘๗๐s). Portrait of Helmuth von Moltke the Elder [Painting]. Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/

และ **เฮลมุท ฟอน มอลต์เกอ (Helmuth von Moltke the Elder)** นายพลใหญ่แห่งเยอรมัน กล่าวว่า “No plan survives contact with the enemy” ไม่มีแผนใดที่รอดพ้นจากการปะทะกับศัตรู มอลต์เกอย้ำถึงความสำคัญของความยืดหยุ่นและความพร้อมปรับตัว การเตรียมกำลังรบของประเทศขนาดเล็ก มีเพียงต้องลับมีดลับดาบให้คมไว้อยู่เสมอ และไม่ใช่แค่เตรียมและทำไปตามแผนที่ได้วางไว้ แต่ต้องพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจพลิกผันอย่างรวดเร็ว ประเทศขนาดเล็กจึงพอจะรอดพ้นจากอันตรายไปได้

แนวทางการเตรียมกำลังรบสำหรับประเทศขนาดเล็ก

การนำแนวคิด “Only A Regularly Sharpen Saw Can Cut” มาประยุกต์ใช้กับการเตรียมกำลังรบของประเทศขนาดเล็กภายใต้หลักการไม่รุกราน ควรให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้

๑. **การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement):** ประเทศขนาดเล็ก กองทัพต้องเน้นพัฒนาศักยภาพบุคลากร มุ่งเน้นการสร้างทักษะแห่งอนาคต ทักษะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ เช่น การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษย์สนับสนุนการจัดการศึกษาของกองทัพ โดยเฉพาะหลักสูตรการศึกษาของทหารอาชีพ (AI assisted in PME Education) และการใช้เทคโนโลยีปัญญา

ประดิษย์ช่วยจัดการทรัพยากร การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติการทางทหาร (AI in Management) กองทัพต้องมองการพัฒนากำลังรบในเชิงคุณภาพ สร้างปัจจัยทวีกำลังผ่านองค์ประกอบทรัพยากรมนุษย์ ไม่ใช่ให้ความสำคัญอันดับต้นๆ กับการเพิ่มจำนวนยุทโธปกรณ์ และการครอบครองอาวุธทันสมัย

๒. **การรักษาความพร้อม (Readiness):** แม้ในยามสงบ กองทัพก็ต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้สามารถรับมือกับทุกสถานการณ์ที่ท้าทาย ต้องรักษาความพร้อมสูงสุดในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่ไม่คาดคิด โดยไม่จำเป็นต้องแสดงศักยภาพในเชิงรุกหรือข่มขู่ประเทศอื่น และเพื่อให้ความพร้อมนั้น กล่าวได้ว่าเป็นของจริง กองทัพต้องมีกลไกในการประเมิน ทบทวน และปรับปรุงยุทธศาสตร์ที่ใช้ ให้ทันกับพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคง ทำต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และที่สำคัญต้องทำโดยกลุ่มงานหรือกลุ่มมันสมองแท้จริงของกองทัพ เพื่อให้ทิศทางของยุทธศาสตร์มุ่งไปสู่เป้าหมายและถูกขับเคลื่อนไปด้วยจังหวะความเร็วที่เหมาะสม

สนามรบของกำลังทหารแบบเดิมๆ เปลี่ยนเป็นสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการที่ไม่คุ้นเคย ความพร้อมรบในหลักนิยมการสงครามในอดีต ไม่อาจต่อสู้ในมิติหรือโดเมนสงครามยุคใหม่ มิติของสนามรบไซเบอร์ สนามรบทางอวกาศ สนามรบทางการข่าวสาร สนามรบทางการรับรู้ของผู้คน และสนามรบเหล่านั้น พัวพันทหารทุกเหล่าทัพโดยไม่แยกมิติ บุกเข้าโจมตีได้พร้อมๆ กัน โดยไม่แบ่งเขตหน้าเขตหลัง .. ความพร้อมรบของกำลังทหารยุคใหม่จึงไม่อาจใช้หลักคิดแบบเดิมๆ ได้อีกแล้ว

๓. **การสร้างขีดความสามารถแบบเฉพาะทาง (Niche Capabilities):** กองทัพของประเทศขนาดเล็กควรเลือกพัฒนาเทคโนโลยีหรือความสามารถเฉพาะด้านที่เหมาะสมกับบริบทของตน **ด้วยต้นทุนทรัพยากรหรือความพร้อมที่มีอยู่แล้วในประเทศ** เช่นในกรณีของไทย การออกแบบ การผนวก และการผนึกกำลังการป้องกันภัยทางอากาศเข้ากับศักยภาพอุตสาหกรรมยานยนต์และเครือข่ายคมนาคมที่มีอยู่อย่างแข็งแกร่ง หรือการขยายเครือข่ายการสื่อสารและการปฏิบัติการทางสัญญาน ผ่านความร่วมมือและการใช้ทรัพยากรของภาคเอกชนและประชาชน หรือการสร้างระบบรายงานและรวมรวมข่าวกรองจากแหล่งเปิด ผ่านความเข้มแข็งของประชาคมโซเชียล ล้วนเป็นการสร้างขีดความสามารถแบบเฉพาะทางที่ควรส่งเสริม การเริ่มต้นพัฒนาตามอย่างในสิ่งที่ประเทศอื่นประสบความสำเร็จไปแล้วจากศูนย์ เป็นการทำงานที่ใช้ต้นทุนมากแต่ได้ผลตอบแทนน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากขีดความสามารถของสิ่งนั้นไม่ได้สำคัญต่อการอยู่รอดของชาติ การลงทุนที่ว่าย่อมไม่คุ้มค่า การเปลี่ยนไปพัฒนาและสร้างความสำเร็จในสิ่งใหม่ๆ ที่ทั้งเราและผู้อื่นต้องการ และทำให้ได้อย่างโดดเด่น จึงจะเป็นทางเลือกที่

ตอบสนองทั้งความต้องการจำเป็นฝ่ายเรา ตอบสนองทั้งต่อความต้องการของผู้อื่น สร้างให้เกิดความต้องการผูกมิตร ตอบทั้งโจทย์เศรษฐกิจ ตอบทั้งโจทย์การทหาร เช่นนี้ จึงเป็นการสร้างขีดความสามารถที่สมควรลงทุนลงแรง

รูปภาพ ๓ การเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคมเพื่อการทหารในอนาคต สร้างภาพโดย Gemini

๔. **การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation):** การเข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางทหาร การกระชับความสัมพันธ์ หรือการแสวงความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ จะด้วยการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ การสนับสนุนอะไหล่และส่งซ่อมบำรุง การส่งกำลังพลไปศึกษา การแลกเปลี่ยนการเยือน หรือการฝึกร่วม/ผสม สามารถเพิ่มศักยภาพ และความยืดหยุ่นของกองทัพประเทศขนาดเล็กในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อน รวมทั้งสร้างภาวะป้องปรามขึ้นได้ ยกตัวอย่าง การส่งกำลังพลไปศึกษาหลักสูตรทางทหารระดับสูงในต่างประเทศ หากกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงพัฒนาขีดสมรรถนะทรัพยากรกำลังพลที่จะเป็นประโยชน์ในทางยุทธการ แต่ยังเป็นการสื่อสารนัยยะถึงประเทศอื่นๆ ว่าสองฝ่ายมีความสัมพันธ์อันดีและใกล้ชิด การส่งคนไปศึกษาโดยเฉพาะไปศึกษาในประเทศมหาอำนาจของโลกหรือของภูมิภาค กองทัพของประเทศขนาดเล็กจึงไม่ควรละเลยในการส่งไปให้ต่อเนื่อง และที่สำคัญต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรในการไปศึกษาว่ามีความเหมาะสม เป็นตัวแทนกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นภาพลักษณ์ของกำลังพลกองทัพได้อย่างแท้จริง

รูปภาพ ๔ หลักสูตร International Intelligence Application Officer 2003 (สหรัฐฯ)

“มีเพียงเลื่อยที่ลับคมอยู่เสมอเท่านั้นจึงจะใช้ตัดได้” มิใช่เพียงคำคมเชิงเปรียบเปรย หากแต่เป็นหลักคิดยุทธศาสตร์ที่ทรงพลังสำหรับประเทศขนาดเล็ก ทรัพยากรน้อย ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แวดล้อมด้วยแรงกดดันจากประเทศอื่นๆ แต่มีปณิธานยึดมั่นในหลักการที่จะไม่รุกรานใคร การนำหลักคิดนี้ ไปสู่การปฏิบัติในสภาพแวดล้อมความมั่นคงโลกที่เปราะบาง ซับซ้อน และยากคาดเดา จะเตรียมกำลังรบที่ลับคมพร้อมใช้ให้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาอธิปไตยและความมั่นคงของรัฐ จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบายและผู้นำทางทหารในทุกระดับ การนำบทเรียนจากนักรัฐศาสตร์และนักการทหาร เช่น คลอสวิทซ์, ซุนวู และมอลต์เกอ มาปรับใช้กับบริบทของประเทศขนาดเล็ก คือแนวทางในการสร้างขีดความสามารถที่ยั่งยืน โดยไม่ละทิ้งหลักการศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อประชาคมโลก สำหรับผู้บังคับบัญชาทางทหารระดับสูงแล้ว การส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การรักษาความพร้อมรบ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกมิติ นั่นคือกุญแจสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคงและการอยู่รอดในโลกที่เปลี่ยนแปลง

เพราะมีเพียงเลื่อยที่ได้รับการลับคมอย่างสม่ำเสมอเท่านั้น ที่สามารถใช้ตัดได้

การ **“เตรียมกำลังรบที่ไม่หยุดนิ่ง”** จึงเป็นคำตอบของรัฐในโลกยุคใหม่นี้